

Asia: VN/279/2018

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kaavoitus- ja rakentamislainsäädännön muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Huomioita alueidenkäytön kokonaisuudesta (erityisesti luvut 1-16, 37-40)

-

Huomioita kaavojen toteuttamisen kokonaisuudesta (erityisesti luvut 1, 17-24, 37-40)

-

Huomioita rakentamisen kokonaisuudesta (erityisesti luvut 1, 25-36, 37-40)

§244 Suunnittelijoiden kelpoisuus: suunnittelijoilta edellytetään aina suunnittelutehtävään soveltuvaa rakentamisen tai tekniikan alalla suoritettua tutkintoa. Yksi suunnittelualue, jota koskee ympäristöministeriön asetus 796/2017 rakennuksen ääniympäristöstä, on akustiikkasuunnittelu. Se on erityisala, joka edellyttää sen alan opintoja ja osaamista. Esimerkiksi rakennesuunnittelija ei ole kelpoinen tekemään akustiikkasuunnittelijalle kuuluvia tehtäviä. Toisaalta suoraan akustiikkasuunnittelijan kelpoisuuteen tähtäävää koulutusta, johon sisältyisi sekä akustiikan että tarvittavassa määrin rakentamisen opintoja, ei Suomessa juuri ole olemassa. Tarve akustiikkasuunnittelulle on kuitenkin kasvanut yhdyskuntien tiivistämisen ja uusien ratahankkeiden myötä sekä tilaajien ja käyttäjien vaatimuksesta. Tämä on johtanut siihen, että 20 vuodessa akustiikkasuunnittelijoiden määrä on kasvanut noin 15 hengestä noin 200 henkeen. Myös julkisissa hankintailmoituksissa, jotka koskevat esimerkiksi oppilaitosten tai sairaaloiden suunnittelua, edellytetään akustiikkasuunnittelijan käyttämistä. Lisäksi ympäristöministeriön ääniympäristöohjeen (2018) mukaan akustiikkasuunnittelija on ilmoitettava rakennuslupahakemuksen yhteydessä, kun hankkeen vaativuusluokka on V tai PV. Käytännössä kaikki ääniympäristöasetuksen 796/2017 soveltamisalassa luetellut hankkeet ovat vaativuusluokaltaan tällaisia.

Tällä hetkellä akustiikkasuunnittelijoiden koulutustausta on kirjava: alalla toimii diplomi-insinöörejä (rakennustekniikka, konetekniikka, sähkötekniikka, tietoliikennetekniikka, materiaalitekniikka), filosofian maistereita (ympäristötiede, fysiikka), amk-insinöörejä (rakennustekniikka, konetekniikka,

ympäristötekniikka, materiaalitekniikka), arkkitehteja sekä muotoilijoita. Lisäksi alalla on yliopistotutkinnon ulkomailta suorittaneita henkilöitä. Muissa maissa akustiikan opetus tapahtuu usein muissa kuin teknillisissä tiedekunnissa. Suomessa akustiikan koulutusta on voinut ennen vuotta 2010 hankkia Teknillisessä korkeakoulussa (sähkötekniikan osasto, tutkintoon johtava koulutus), Kuopion yliopistossa (ympäristötiede, tutkintoon johtava koulutus) ja lisäksi yksittäisiä kursseja on opetettu teknillisten yliopistojen erillisissä tiedekunnissa.

Vaatus rakentamisen tai tekniikan alalla suoritettua tutkinnosta aiheuttaa hankaluuksia ja jopa epätasa-arvoisuutta. Esimerkiksi jos henkilö on suorittanut tutkinnon ulkomailta muussa kuin teknillisessä tiedekunnassa, hän ei saa vaadittua suunnittelijakelpoisuutta, vaikka täydentäisi Suomessa opintojaan rakennetekniikan, rakennusfysiikan ja talotekniikan opinnoilla. Myös henkilö, joka on suorittanut filosofian maisterin tutkinnon pääaineenaan fysiikka ja tutkintoon on sisällynyt akustiikan opintoja, ei voi saavuttaa suunnittelijakelpoisuutta, koska hänen tutkintonsa ei ole tekniikan tai rakentamisen alalta. Näin käy myös tilanteessa, jossa henkilö on opiskellut filosofian maisterin tutkinnon ympäristötieteestä ja hänen tutkintoonsa on sisällynyt akustiikan opintoja. Edes ympäristötieteestä väitellyt tohtori ei voi saada suunnittelijan kelpoisuutta, koska hänen tutkintonsa ei ole tekniikan alalta. Sitä vastoin ammattikorkeakoulussa samoja asioita, mutta ympäristötekniikan otsikon alla opiskellut insinööri voi saada suunnittelijan kelpoisuuden, koska hänen tutkintonsa on tekniikan alalta.

Akustiikan suunnittelutehtäviin lakiesityksessä määritellyt suunnittelijan kelpoisuus vaatimukset rakentamisen tai tekniikan alalla suoritettua tutkinnosta muodostavat esteen akustiikkasuunnittelualan kehittymiselle, koska on epätodennäköistä, että Suomen yliopistoihin perustettaisiin uusia koulutusohjelmia akustiikasta. Lisäksi ongelmaksi muodostuu se, että akustiikkasuunnittelun kysynnän kasvaessa alan yritykset eivät pysty ottamaan kaikkia töitä vastaan, jolloin tilojen ääniolosuhteet jäävät suunnittelematta, mistä aiheutuu terveyshaittaa rakennuksen käyttäjille. Siten olisi harkittava suunnittelijan kelpoisuusvaatimusten määrittelemistä laissa tarkemmin, esimerkiksi suunnittelualakohtaisesti. Nyt kaikkien erityissuunnittelijoiden kelpoisuusvaatimusten määrittely samalla tavalla asettaa suunnittelualat erilaiseen asemaan.

Edellä oleva voitaisiin ratkaista muuttamalla lakiesityksen tekstiä. Nyt lakiesityksessä todetaan esimerkiksi PV-luokan kelpoisuudesta näin: "...kelpoisuusvaatimuksena on ... kyseiseen suunnittelutehtävään soveltuva, rakentamisen tai tekniikan alalla suoritettu ylempi korkeakoulututkinto." Muutos voitaisiin toteuttaa näin: "... kelpoisuusvaatimuksena on ... kyseiseen suunnittelutehtävään soveltuva, rakentamisen tai tekniikan alalla tai muulla soveltuvalla alalla suoritettu ylempi korkeakoulututkinto." Vastaava muutos voitaisiin tehdä myös muita vaatavuusluokkia koskien.

Kysymyksiä lausunnonantajille

Lakiuudistuksen valmistelun aikana käydyissä keskusteluissa on ollut esillä myös maakuntakaavaa koskeva vaihtoehtoinen malli.

Vaihtoehtoisen mallin oleellisin ero lakiehdotukseen olisi se, että maakuntakaavan oikeusvaikutuksia ei rajattaisi laissa vaan maakuntakaava olisi nykyiseen tapaan kokonaisuudessaan oikeusvaikutteinen. Vaihtoehtoinen malli olisi oikeusvaikutusten osalta pääosin nykyisen lain kaltainen, mutta malli ei kuitenkaan sisältäisi nykyisen lain mukaista maakuntakaavan toteuttamisen edistämismuutosta.

Myös vaihtoehtoisessa mallissa maakuntakaavassa olisi esitettävä aluerakenteen, liikennejärjestelmän ja liikenneverkon sekä viherrakenteen kehittämisen periaatteet, ja lisäksi maakuntakaavassa voitaisiin esittää myös muita maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia asioita. Vaihtoehtoisen mallin mukaan maakuntakaavassa esitettävistä asioista kuitenkin rajattaisiin laissa nimenomaisesti pois yksittäisen kunnan yhdyskuntarakenteen. Yksittäisen kunnan yhdyskuntarakenteeseen kuuluvia asioita ei olisi siten mahdollista sisällyttää maakuntakaavaan vaan ne ratkaistaan kuntakaavoituksessa.

Lausunnonantajia pyydetään esittämään näkemyksensä myös vaihtoehtoisesta mallista.

-

Maksuvelvollisuuden alkamisen raja (kerrosneliömetriä)

-

Kunnalle maksettavan maksun maksimimäärä tontin arvonnoususta (% arvonnoususta)

-

Erityisharkinta-alueen sijoittamisluvan lupaedellytyksissä ollaan palaamassa oikeusharkinnasta rakennuslain aikaiseen tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Miten lupaedellytykset pitäisi kirjoittaa, jotta:

- a. tuomioistuimen kannalta kunnan myöntämä lupa on mahdollista pitää voimassa eikä lupa mene valituksen johdosta nurin oikeudessa automaattisesti esimerkiksi siksi, että luvalla käsitellään vain yhden rakennuspaikan, eikä sitä ympäröivien alueiden tilanne?
- b. kunnan kannalta on mahdollista evätä lupa esimerkiksi siksi, että kyseinen rakentamisen lievealue on suunniteltava kaavoituksellisesti kokonaisuutena?

-

Miten päävastuullisen toteuttajan toteutusvastuuta koskevan pykälän perustelut pitäisi kirjoittaa, jotta niistä kävisi kyllin selkeästi ilmi, että allianssimallin tai muiden yhteistoiminnallisten toteutusmuotojen käyttäminen on hankkeessa mahdollista?

-

Millaisia ja kuinka suuria taloudellisia vaikutuksia näette päävastuullisen toteuttajan toteutusvastuun aiheuttavan kuluttajille?

-

Olennaisten teknisten vaatimusten vaatimustasoa ei ole lähtökohtaisesti muutettu kaavoitus- ja rakentamislainsäädännön lukuun ottamatta luonnonvalon johtamista asuintilaan. Miten asumista ja majoitusta koskevia olennaisia teknisiä vaatimuksia pitäisi mielestänne muuttaa ottaen huomioon kalustettujen asuntojen vuokraus ja Airbnb-toiminta?

-

Millaisia vaikutuksia näette ehdotettujen muutosten aiheuttavan?

-

Kylliäinen Mikko
A-Insinöörit Suunnittelu Oy - TkT Mikko Kylliäinen,
akustiikkasuunnitteluyksikön johtaja